

Monstervoorbereiding en analyse van steviolglycosiden in voeding

R. Amery¹, E. Jooken^{1,2}, B. Duquenne³,
J. Geuns² en B. Meesschaert^{1,2}

¹ KHBO ; ² KULeuven ; ³ ILVO

Overzicht

- **Introductie**
- Project
- Monstervoorbereiding
- Analyse met HPLC
- Validatie
- Resultaten
- Conclusies

Introductie

- Suiker in voeding
  - Eén van de oorzaken van overgewicht
  - Ongunstig bij patiënten met suikerziekte
  - Reductie van suiker in "light"-producten door kunstmatige zoetstoffen is niet onomstreden.

→ Alternatief: **STEVIA**

talent@work

3

Introductie

- Stevia
  - Plant: *Stevia rebaudiana*
  - Inheems in Zuid-Amerika
  - Althans gekweekt in andere landen

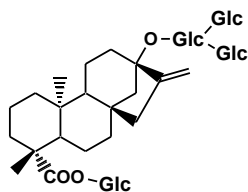
talent@work

4

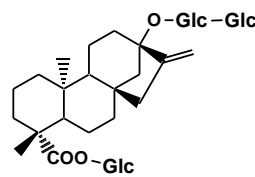
Introductie

- Stevia
  - Blaadjes bevatten steviolglycosiden
  - Belangrijkste:

Rebaudioside A

Stevioside

talent@work

5

Introductie

- Steviolglycosiden
  - Zoetstoffen

talent@work

6

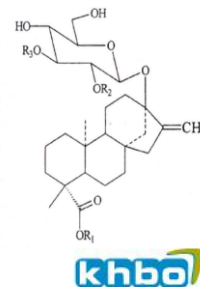
Introductie

- Steviolglycosiden
  - Zoetstoffen: relatieve zoetkracht van steviolglycosiden tegenover sucrose (4%)

Steviolglycoside	R ₁	R ₂	R ₃	Relatieve Zoetkracht
Stevioside	gluc	gluc	H	150-300
Steviolbioside	H	gluc	H	100-125
Rebaudioside A	gluc	gluc	gluc	250-450
Rebaudioside B	H	gluc	gluc	300-350
Rebaudioside C	gluc	rham	gluc	50-120
Rebaudioside D	gluc-(1,2)-gluc	gluc	gluc	250-450
Rebaudioside E	gluc-(1,2)-gluc	gluc	H	150-300
Dulcoside A	gluc	rham	H	50-120

gluc = β-D-glucopyranosyl; rham = α-L-Rhamnopyranosyl

talent@work

7

Introductie

- Steviolglycosiden
    - Zoetstoffen
    - Natuurlijk
    - Calorie-arm
- TOEPASSING IN VOEDING

khbo

talent@work

8

Introductie

- Stevia in voeding
  - Al in gebruik buiten EU
    - Diverse landen in Zuid-Amerika
    - Japan, Australië, Nieuw-Zeeland, Rusland, Mexico en Israël
    - Als dieetsupplement in USA
  - EFSA heeft eerder dit jaar al een positief advies gegeven
  - Binnenkort goedkeuring in EU

Overzicht

- Introductie
- **Project**
- Monstervoorbereiding
- Analyse met HPLC
- Validatie
- Resultaten
- Conclusies

Project

- Coördinatie: Flanders' Food
- ILVO (Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek):
  - Aanmaak van voedingsproducten
  - Smaaktesten
- KHBO/KULeuven:
  - Stabiliteit van steviolglycosiden ifv productie en tijd

talent@work

11

Project

- Volgende voedingsproducten werden onderzocht:
  - Melk
  - Sojamelk
  - Drinkyoghurt
  - Yoghurt (magere en volle)
  - Ijsroom
  - Koekjes

talent@work

12

Project

- Gebruikte steviolglycoside mengels
  - “RebA”: 96.3 % RebA
  - “Ste”: 83.5 % Ste + 6.3 % RebA
  - “SV-Gly Mengsel”: 32.6 % RebA + 49.81 % Ste
  - “Mengsel”: Mengsel van 80 % “RebA” + 20 % “Ste”
  - Blanco (met suiker)

talent@work

13

Project

- Na aanmaak werden de voedingsproducten bewaard en periodisch geanalyseerd
- Geoptimaliseerde methode nodig:
  - Monstervoorbereiding
    - Extractie SG uit voedingsmatrix
    - Opzuiveren/opconcentreren met SPE
  - HPLC-analyse

talent@work

14

Overzicht

- Introductie
- Project
- **Monstervoorbereiding**
- Analyse met HPLC
- Validatie
- Resultaten
- Conclusies

Monstervorb.

- **Zuivelproducten (algemeen)**
  - Melk
  - Sojamelk
  - Drinkyoghurt
  - Standyoghurt
- Ijsroom
- Koekjes

Zuivelproducten

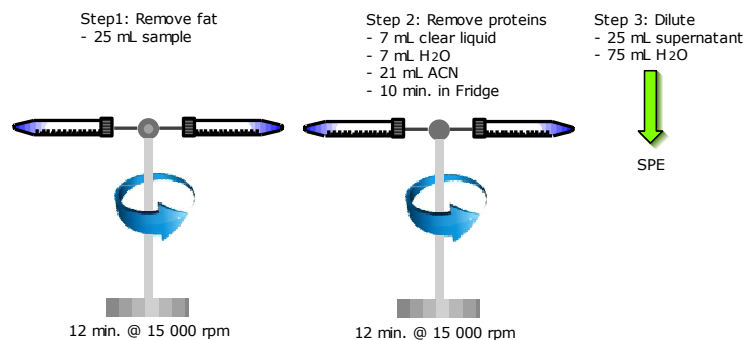
- De zuivelproducten bevatten vetten en eiwitten die moeten verwijderd worden
- Ontvetten: centrifugatie
- Onteiwitten: neerslaan met acetonitrile (niet met zuur)
- Opzuiveren en opconcentreren met SPE

talent@work

17

Zuivelproducten

– Bij standyoghurt wordt eerst verdund alvorens te ontvetten

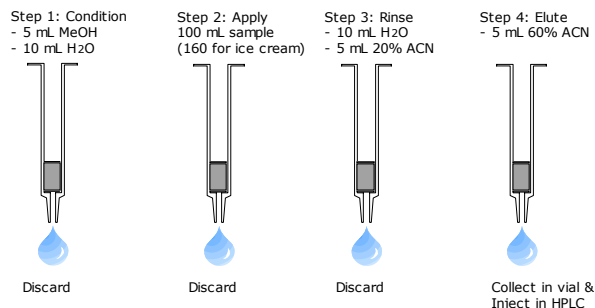
talent@work

18

Zuivelproducten

- SPE-methode (C18-kolom)

talent@work

19

Monstervorb.

- Zuivelproducten (algemeen)
  - Melk
  - Sojamelk
  - Drinkyoghurt
  - Standyoghurt
- **Ijsroom**
- Koekjes

talent@work

20

Ijsroom

- Ijsroom wordt gesmolten alvorens te extraheren
- Zelfde procedures voor ontvetten en onteiwitten als bij de zuivelproducten
- SPE

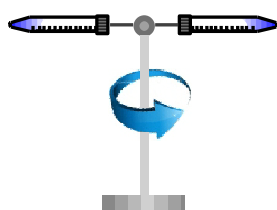
talent@work

21

Ijsroom

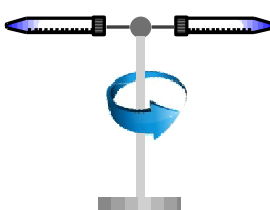

Step 1: Remove fat
- melt sample
- 25 mL molten sample

12 min. @ 15 000 rpm

Step 2: Remove proteins
- 3 mL clear liquid
- 21 mL H₂O
- 36 mL ACN
- 10 min. in Fridge

12 min. @ 15 000 rpm

Step 3: Dilute
- 40 mL supernatant
- 120 mL H₂O

SPE

talent@work

22

Monstervorb.

- Zuivelproducten (algemeen)
  - Melk
  - Sojamelk
  - Drinkyoghurt
  - Standyoghurt
- Ijsroom
- **Koekjes**

talent@work

23

Koekjes

- Bij extractie met water wordt een onfiltreerbaar visceus geheel bekomen
  - Extractie met ethanol (+ indampen)
  - Residu in waterige oplossing
  - SPE

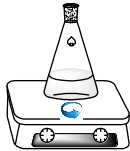
talent@work

24

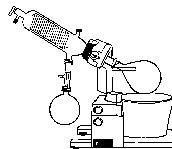
Koekjes

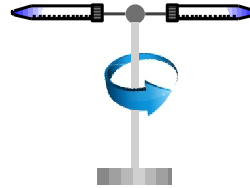
Step 1: Extraction
 - grind down in mortar
 - ethanol
 - 40 °C
 - 30 min

Step 2: Evaporation
 - filter over fluted filter paper
 - evaporate to dryness

Step 3: Removal of fat and proteins
 - dissolve residue in 50 mL
 of 10 % ACN

12 min. @ 15 000 rpm

Step 4: Concentrate
 - filter supernatant over
 fluted filter paper

SPE

khbo

talent@work

25

Overzicht

- Introductie
- Project
- Monstervoorbereiding
- **Analyse met HPLC**
- Validatie
- Resultaten
- Conclusies

khbo

talent@work

26

HPLC-Analyse

- Analyse met HPLC:
  - Injectie van 20 μL
  - 2 ODS Hypersil kolommen in serie (20 x 0.3 cm; 5 μm)
  - Lineaire gradiënt
  - A = 25 mM H_3PO_4 ; B = ACN

Time /(min)	% ACN
0	30
10	40
20	80
30	80

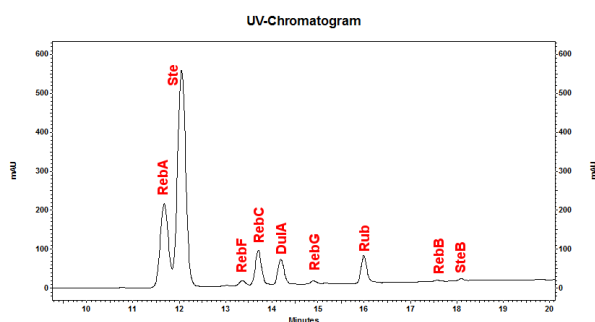
talent@work

27

HPLC-Analyse

- Detectie met Diode Array Detector op 200 nm.

talent@work

28

Overzicht

- Introductie
- Project
- Monstervoorbereiding
- Analyse met HPLC
- **Validatie**
- Resultaten
- Conclusies

talent@work

29

Validatie

- Ijkcurve:
  - Alle steviolglycosiden hebben hetzelfde chromofoor, waardoor het mogelijk is om met 1 standaard te werken indien de molaire massa's in rekening worden gebracht.
  - Zuivere (97,07 m%) RebA werd gebruikt als standaard

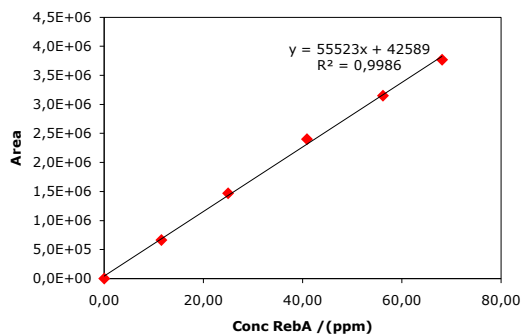
talent@work

30

Validatie

- Ijkcurve
  - Linear tussen 0 and 70 ppm

khbo

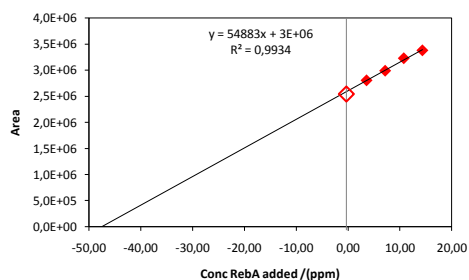
talent@work

31

Validatie

- Standardadditie:
  - Toegepast op yoghurt met "Reb A" mengsel

khbo

talent@work

32

Validatie

- Standardadditie:
  - Resultaat van standardadditie: 47.85 ppm
  - Resultaat van externe ijkcurve: 46.84 ppm
  - Verschil: 1.43 %
  - Gelijkaardige resultaten voor andere voedingsproducten

talent@work

33

Recovery

Sample	Added /(ppm)	Found /(ppm)	% RSD (n=3)	% Recovery
Melk	103,03	102	1,03	99,16
Drinkyoghurt	115,55	114	0,97	98,45
Sojadrank	64,23	63	2,03	98,23
Ijsroom	24,84	24	0,63	96,76
Volle Yoghurt	96,16	96	2,25	99,63
Magere Yoghurt	95,10	95	1,14	99,86
Koekjes	63,88	61	1,96	94,80

talent@work

34

Overzicht

- Introductie
- Project
- Monstervoorbereiding
- Analyse met HPLC
- Validatie
- **Resultaten**
- Conclusies

talent@work

35

Resultaten

- Stabiliteit van steviolglycosiden in de besproken voedingsproducten:
  - In functie van productie
  - In functie van houdbaarheidsdatum
- Enkel de meest voorkomende componenten worden besproken
- RSD-waarden zijn over het algemeen lager dan 3%

talent@work

36

Melk, drinkyoghurt en sojadrink

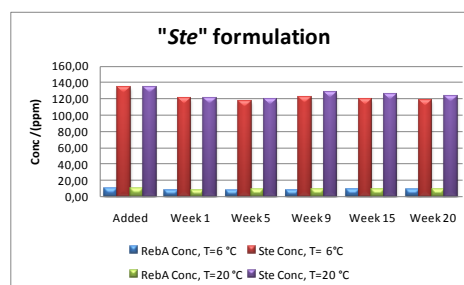
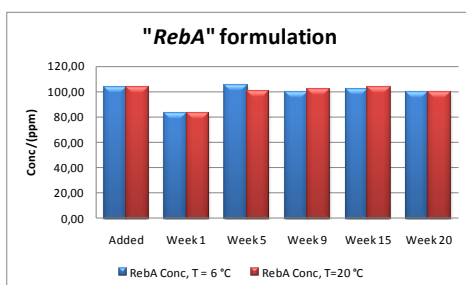
- Vier mengsels worden toegevoegd:
  - "RebA"
  - "Ste"
  - "SV-Gly Mengsel"
  - "Mengsel"
- Stalen werden bewaard gedurende 20 weken op 20 °C en 6°C

talent@work

37

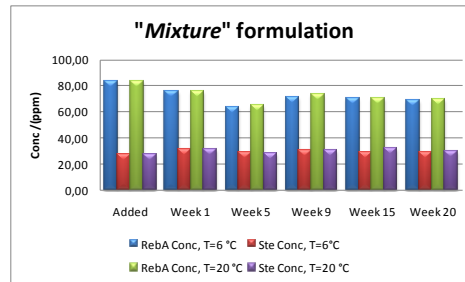
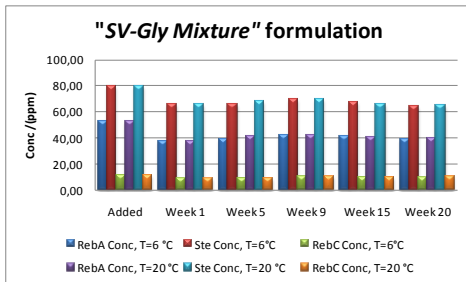
Melk: Resultaten

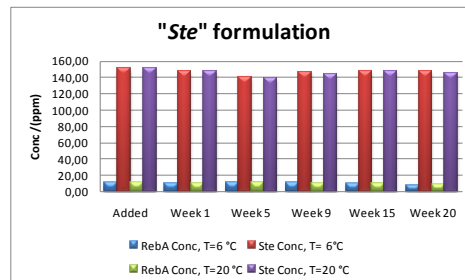
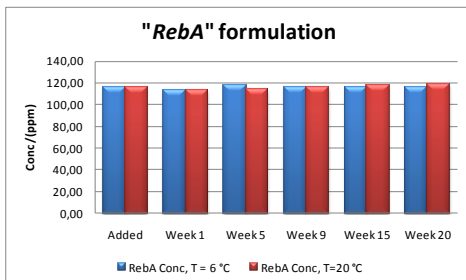
talent@work

38

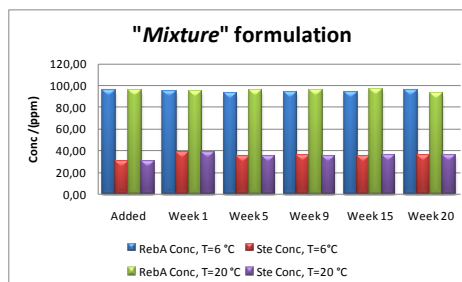
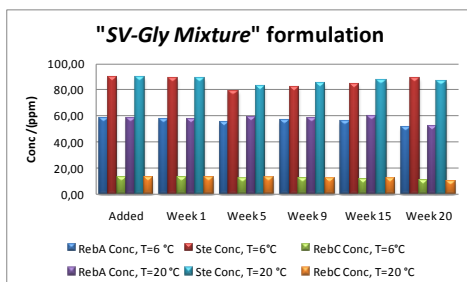
Melk: Resultaten (vervolg)

Drinkyoghurt: Resultaten

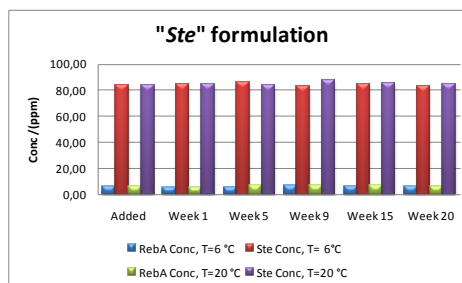
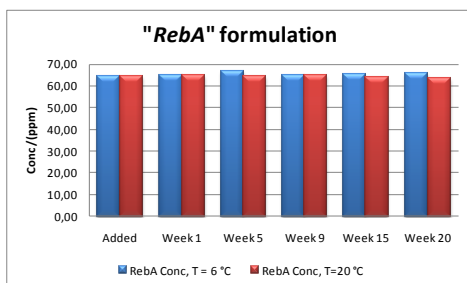
Drinkyoghurt: Resultaten (vervolg)

talent@work

41

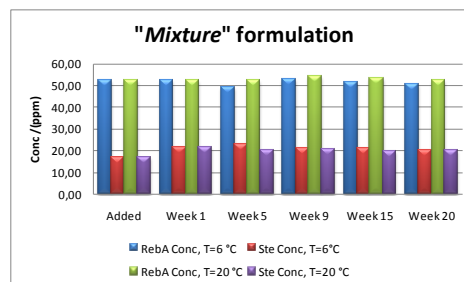
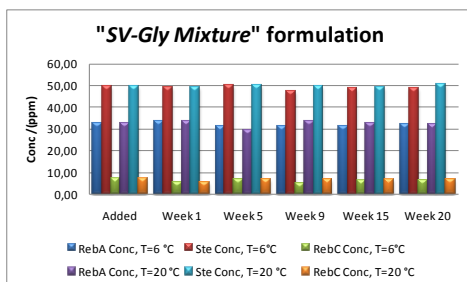
Sojadrink: Resultaten

talent@work

42

Sojadrink: Resultaten (vervolg)

talent@work

43

Ijsroom

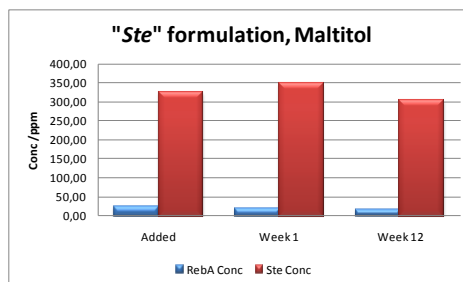
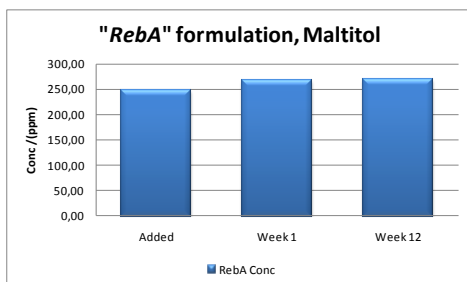
- Ijsroom stalen werden aangemaakt met twee verschillende bulkstoffen:
  - Maltitol
  - Erythritol
- Stalen werden bewaard gedurende 12 weken op -18 °C
- De vier mengsels werden toegevoegd

talent@work

44

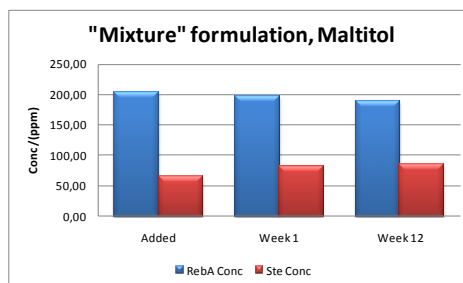
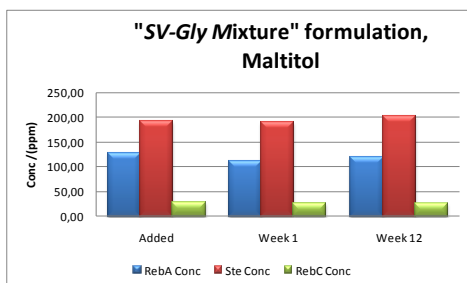
Ijsroom: Resultaten

talent@work

45

Ijsroom: Resultaten (vervolg)

talent@work

46

Ijsroom

- Er werden geen verschillen waargenomen tussen de verschillende bulkstoffen

talent@work

47

Volle en magere yoghurt

- Twee mengsels werden toegevoegd:
  - “RebA”
  - “SV-Gly Mengsel”
- Stalen werden bewaard gedurende 35 dagen op 6°C

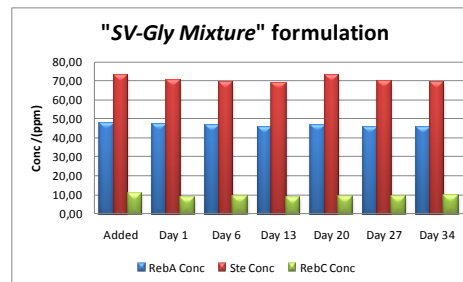
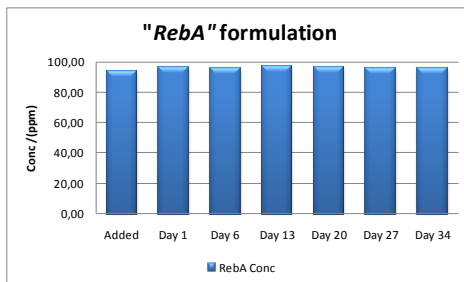

talent@work

48

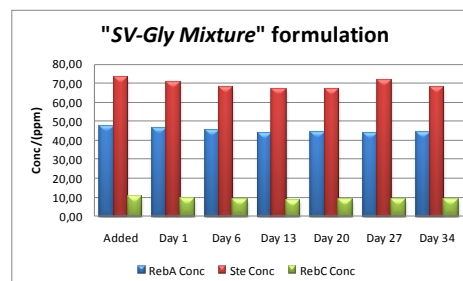
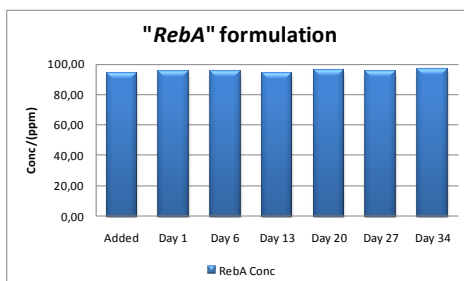
Volle yoghurt: Resultaten

talent@work

49

Magere yoghurt: Resultaten

talent@work

50

Koekjes

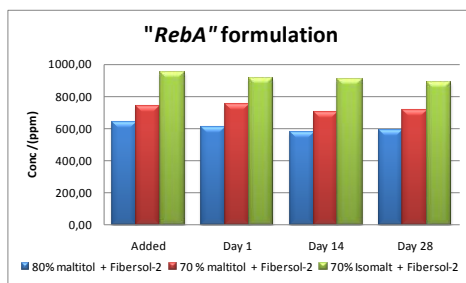
- Enkel het "RebA" mengsel werd toegevoegd
- Koekjes werden gebakken bij 180°C en bewaard gedurende 4 weken op kamertemperatuur.
- Verschillende bulkstoffen werden toegevoegd: 80% maltitol, 70% maltitol en 70% isomalt

talent@work

51

Koekjes: Resultaten

talent@work

52

Overzicht

- Introductie
- Project
- Monstervoorbereiding
- Analyse met HPLC
- Validatie
- Resultaten
- **Conclusies**

talent@work

53

Conclusies

- Steviolglycosiden kunnen geanalyseerd worden:
  - Geoptimaliseerde extractiemethode
  - Geoptimaliseerde HPLC-methode
  - Goeie nauwkeurigheid en precisie
- Steviolglycosiden vertonen geen afname in de voedingsmatrices
  - Tijdens productie
  - In functie van houdbaarheidsdatum

talent@work

54

Acknowledgements

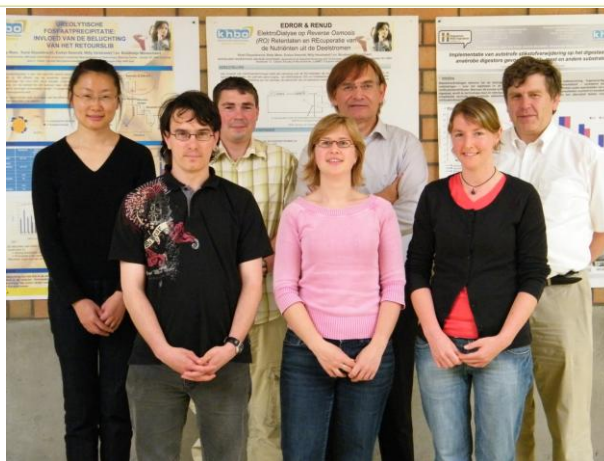
- IWT (Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie) voor financiële steun
- Flanders' FOOD voor coördinatie van het project
- De bedrijven voor hun bijdrage

talent@work

55

KHBO Onderzoeksgroep chemie

talent@work

56